

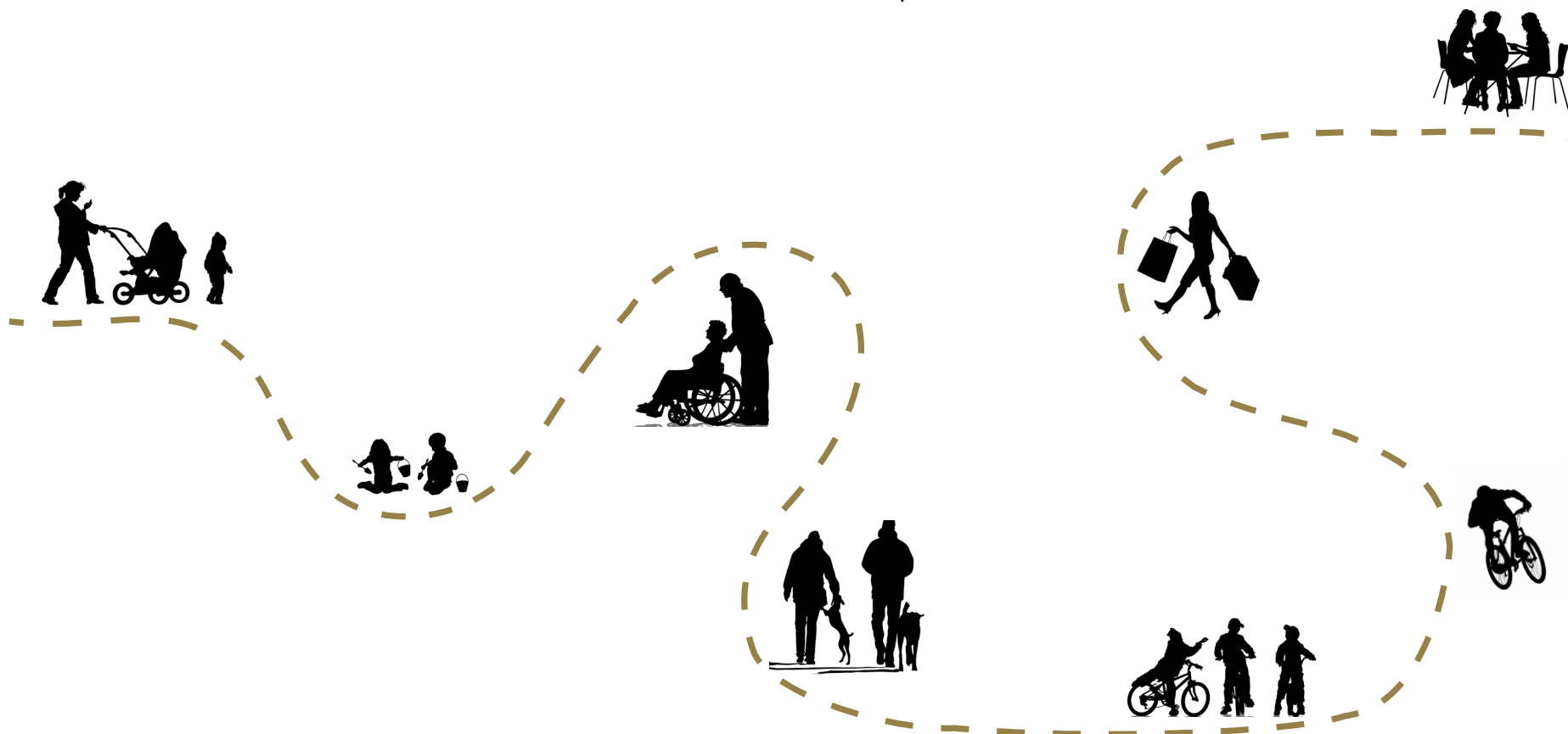
NITTEDAL KOMMUNE
– der storby og Marka møtes

FORMINGSVEILEDER

nye Nittedal sentrum

DEL II

Vedtatt av Nittedal kommunestyre 16.12.2013.

© Nittedal kommune 2013

Vedtatt av Nittedal kommunestyre 16.12.2013

Utarbeidet av:

Nittedal kommunes planavdeling. Prosjektleder: Julie Buschardt.

Layout: Julie Buschardt.

Trykk: OKPrintShop

Opplag: 400

1. utgave

Denne publikasjonen er tilgjengelig hos Servicetorget, Nittedal rådhus og på www.nittedal.kommune.no

Besøksadresse: Moveien 1, 1482 Nittedal

Postadresse: Postboks 63, 1483 Hagan

E-post: postmottak@nittedal.kommune.no

Telefon: 67 05 90 00

FORMINGSVEILEDER FOR NYE NITTEDAL SENTRUM

Del II

INNHALDSFORTEGNELSE

6 Innledning

Leseveiledning
Introduksjon

10 Til fots

Livet
Gående
Høre & snakke
Sitte- & hvileplasser
Utemøbler
Den menneskelige skalaen

12 Transportmidler

Sykkelfelt
Sykkelparkering
Biltrafikk
Parkering
Offentlig transport
Matebuss

14 Uterom

Uteromsfunksjoner
Romstruktur
Hybride soner
Belegning
Bruk av lys
Midlertidige aktiviteter

16 Grønn- og blåstruktur

Ørfiskebekken
Vannopptak
Beplantning
Terrengutforming
Grønne flater

18 Bebyggelse

Bygningsstruktur
Høyder
Utnyttelse
Fasader
Materialer

20 **Klima**

Forurensning

Mikroklima omkring bygg

Beskyttelse mot kulde

INNLEDNING

Leseveiledning

Denne publikasjonen er en oppsummering av "Formingsveileder for nye Nittedal sentrum - Del 1", og her er de viktigste poengene og faktorene trukket ut og omgjort til formingsparametre. Sidetallene, som står i parentes bak hver underoverskrift, henviser til sidetallene i Del 1. Slik kan man finne ytterligere informasjon om emnet, hvis man ønsker utdypning av et formingsparameter.

Samtlige formingsparametre skal legges til grunn ved utarbeiding og behandling av planer og byggesaker innenfor det markerte området på kartet, og på den måten være førende for utbyggingen av nye Nittedal sentrum.

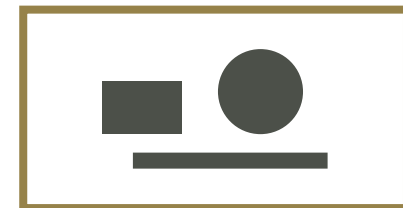
Noen av formingsparametrene har en kraftig markering, som angir at de er allmennyttig ved utbygging generelt, og binder seg ikke spesifikt til sentrumsområdet.

De kraftig markerte formingsparametrene bør benyttes ved utbygging i hele kommunen.

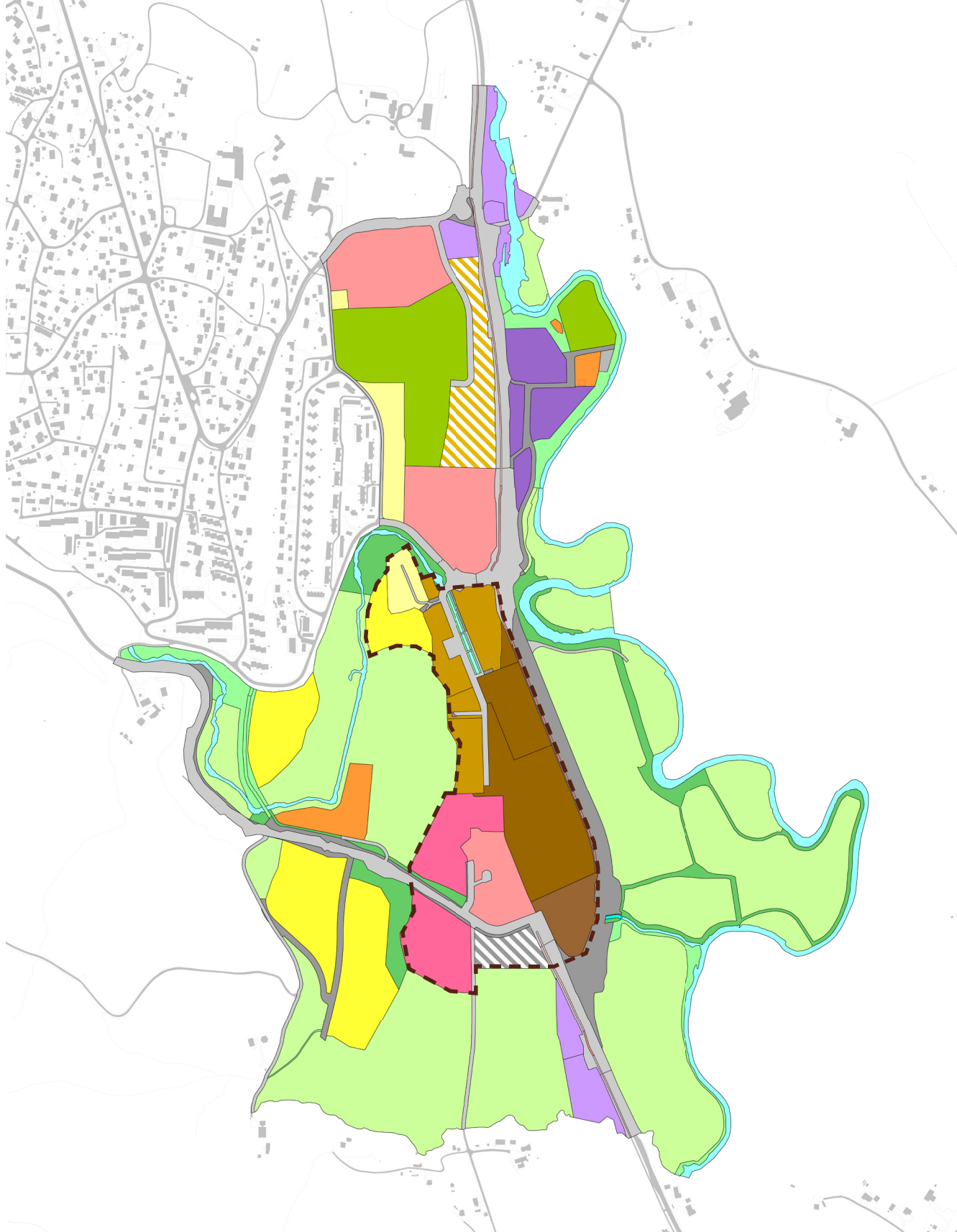
Emnet bæredyktighet og universell utforming omhandler alle aspekteter i by- og samfunnsplanlegging: økonomisk, sosial og miljømessig bæredyktighet. De vil derfor ikke bli behandlet som selvstendige formingsparametre, men derimot implisitt være en del av alle parametrene.

Eksempel på formingsparameter med svak markering

Eksempel på formingsparameter med kraftig markering

Sentrumsområdet, med avgrensning av virkeområdet for formingsveilederen (Nittedal kommune).

Introduksjon

Vi kan designe og tilrettelegge for de best tenkelige steder med fantastiske fasiliteter og kvaliteter, men hvis man ikke gjør det på brukernes premisser, blir det ikke brukt: Det må derfor satses på de myke trafikantene for å gjøre et sted attraktivt, enkelt og sikkert for alle. Dette skaper et mer inkluderende, levende og bærekraftig nærmiljø, der det er trygt for folk å oppholde seg og hvor det skjer færre ulykker. Dette blir også mer lønnsomt for næringsdrivende og virksomheter, siden folk blir lengre i slike miljøer og oftere vender tilbake.

Fysiske omgivelser, som bygningers utseende og utforming, har en stor betydning for hvordan vi oppfatter våre omgivelser. Det bebygde har dermed en innflytelse på vårt generelle velbefinnende og på om vi har lyst til å oppholde oss et sted. De skal imidlertid kunne mer enn å være fine: De skal være ramme rundt et aktivt og allsidig liv, som leves utenfor hjemmets fire vegger.

I tillegg gjør nærheten til Oslo Nittedal til et attraktivt sted å bosette seg. Dette skal vi ikke se bort i fra når nye Nittedal sentrum planlegges. Vi må derfor jobbe med å bevare kvaliteter fra den idylliske bygda hvor det er godt, hyggelig og trygt å være samtidig som stedet byr på interessante aktiviteter og "stortakhøyde", som i byen. Et sentrum med fokus på

menneskene som bor, oppholder seg og er besøkende på stedet.

Det skal med andre ord være et norsk tettsted med urbane kvaliteter, der storby og marka møtes.

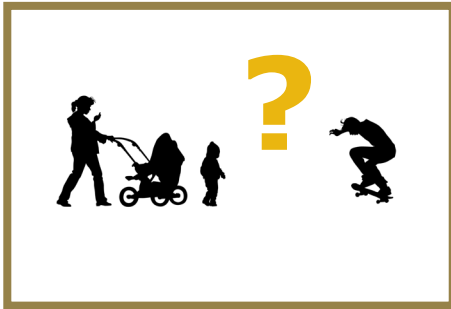
For å få en sterk og synlig nittedalsidentitet i vårt nye sentrum, bør de bebygde omgivelsene speile denne særegne identiteten. For å vinne terreng i forhold til de veletablerte storsentre rundt Nittedal kommune skal nye Nittedal sentrum kunne tilby noe annet.

I nye Nittedal sentrum skal det gjøres gode designmessige grep, som underbygger denne identiteten, og som støtter et aktivt uteliv.

Vi må satse målbevisst på høy kvalitet i de fysiske omgivelsene, enten det dreier seg om programmering, materialer eller design.

Vertical line

TIL FOTS

Livet

Det må tas stilling til hvem som naturlig vil bruke stedet, hvilke aktiviteter som vil forekomme, hvilket aktivitetsnivå som det skal legges tilrette for, og hvordan bruken av uterommet er i forhold til årstider og forskjellige tider på døgnet.

(s. 36 - 37)

Gående

Avstandene mellom butikker og attraksjoner må ikke bli for store, for å sikre at det blir en god sirkulasjon i området. 500 m er en akseptert radius for gangavstand. For barn, eldre og mennesker med nedsatt funksjonsevne er grei gangavstand ofte betydelig mindre, hvilket det skal tas hensyn til når det planlegges spesifikt for disse målgrupper. Avstanden handler imidlertid om mer enn antall meter: underveis på ruten undersøker man bevisst og ubevisst, de nærliggende omgivelsene som er i øyehøyde. Hvis man synes strekningen er interessant vil den føles kortere enn den egentlige avstanden.

(s. 14, 38 - 39)

Høre & snakke

Lavt støynivå og avstander som er såpass små at det er mulig å høre andre, er en avgjørende faktor for hvor godt man har det på et sted. Beskyttelse mot støy fra Rv4 samt tilrettelegging av uteområder som gjør det mulig å snakke sammen er derfor essensielt.

(s. 12 - 15, 49)

Sitte- & hvileplasser

Det må tilrettelegges for å det skal være enkelt å sitte og hvile seg i nye Nittedal sentrum.

Det er i særdeleshet viktig å tilrettelegge for gratis plasser; det skaper grobunn for byrom som alle har mulighet til å bruke. For å fungere optimalt bør sitte/hvileplasser plasseres med maks 100 m mellomrom, siden tetthet også er en avgjørende faktor for hvor stor sannsynlighet det er for at folk vil ta de i bruk.

(s. 38 - 39, 49)

Utemøbler

Utemøbler utgjør en viktig faktor for hvor velfungerende et byrom kommer til å bli.

Utemøbler må være i gode materialer for sitting, ellers setter folk seg ikke. Gode materialer for sitting er typisk tre, da det ikke leder og holder på kulde som mange andre materialer, og derfor ikke føles så kaldt å sitte på.

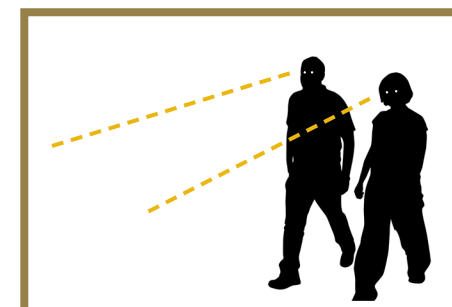
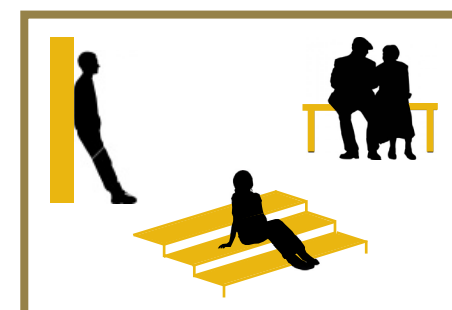
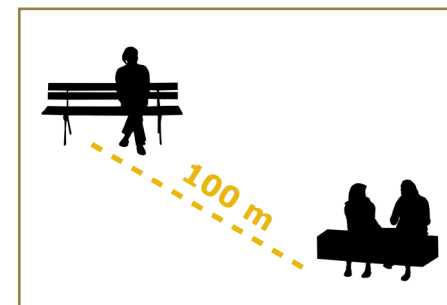
Møblene må også være godt plassert for samtale og utsikt, siden folk sitter, hviler og står like mye for å snakke, se på andre og for selv å bli sett som for å hvile.

(s. 14, 39, 47 - 49)

Den menneskelige skalaen

En menneskelig skala handler om å kunne få overblikk over et uterom og føle seg komfortabel når man er der. De menneskelige sansene skal derfor benyttes som en viktig planleggingsfaktor. Gode inntrykk fra en gate eller et uterom gjøre at man husker stedet og har lyst til å vende tilbake.

(s. 10 - 12)

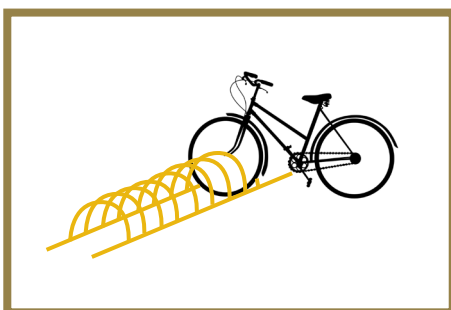

TRANSPORTMIDLER

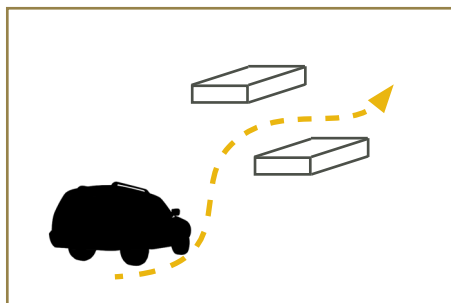
Sykkelfelt

Et godt sykkelmiljø handler i høy grad om sikkerhet og effektivitet på ruten. Det kan man blant annet sikre ved å skille sykkel- og biltrafikk i hele sentrumsområdet, eller legge tilrette for shared space. God tilrettelegging handler også om å gjøre det attraktivt å komme seg frem, derfor vil det være hensiktsmessig å innarbeide en brøyteplan samtidig som man planlegger for sykkelfelt. (s. 40 - 41)

Sykkelparkering

For å gjøre det attraktivt å bruke sykkelen som transportform, må det etableres gode parkeringsmuligheter nær inngangene til alle nybygg. Sykkelparkering etableres fortrinnsvis med tak for å beskytte mot klimaet, og tilpasses de øvrige gatemøblers farger og materialer. (s. 40 - 41)

Biltrafikk

I sentrum bør hastigheten være maksimalt 30 km/timen. Dette for å gjøre området trafikksikkert for myke trafikanter. Trafikkanlegg skal derfor utformes slik at det føles naturlig å holde lav fart. Dette kan gjøres ved å plassere fartsdempere eller la belegningen markere at det er fotgjengerne som har fortrinnsrett. (s. 42 - 43)

Parkering

I sentrum bør det tilstrebes å ha gateparkering i moderat omfang og ellers holde parkeringsplasser i bygg (i f.eks p-hus eller p-kjeller). Flateparkering skal generelt sett holdes utenfor sentrumskjernen på den planlagte inn- og utfartsparkeringen. I motsetning til flateparkering har gateparkering et sikkerhetsmessig og kvalitativt aspekt, da det sikrer øyne og liv på gaten. Ved etablering av flateparkering skal det beplantes med trær og sikre håndtering av overvann ved feks etablering av regnbed eller bruk av permeabelt dekke.

Ved etablering av p-plasser i sentrum, er det viktig at det blir etablert nok ladeplasser til el-biler.

(s. 42 - 43)

Offentlig transport

Det viktigste er å ha et godt utbygd tilbud, som gjør det enkelt og tidseffektivt å ta bussen eller toget i stedet for bilen. På selve holdeplassene bør det tilrettelegges for opphold så det ikke er ubehagelig å vente på bussen, samt gode informasjonstavler, søppeldunk og sykkelparkering. I tillegg er det viktig med gode gangforbindelser til holdeplasser, som er effektive og trygge både sommer og vinter.

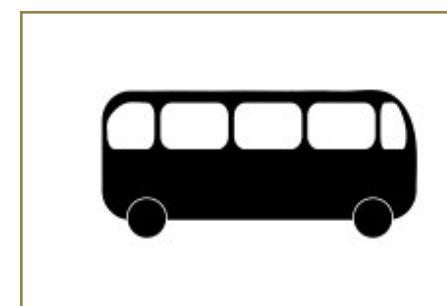
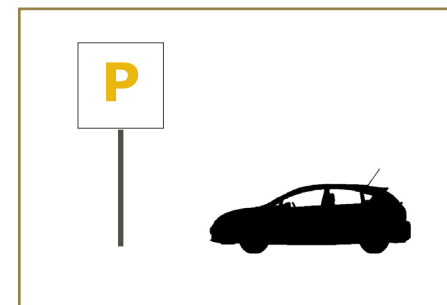
(s. 45)

Matebuss

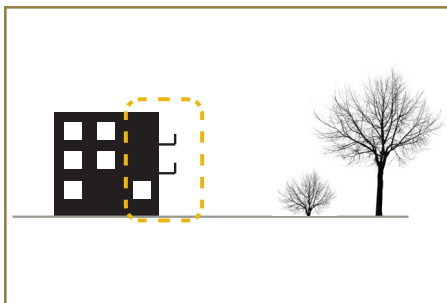
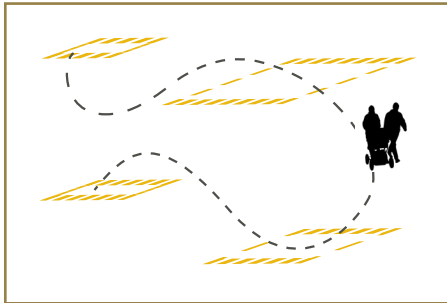
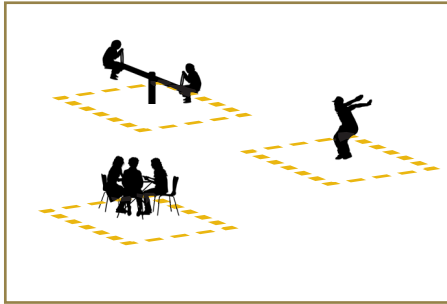
Matebussordningen er et populært tilbud, som spesielt kommunens eldre nyter godt av, siden bussene kommer seg rundt i deler av kommunen, som ellers ikke ville vært dekket av kollektivtilbud.

Det er viktig å styrke dekningen til nye Nittedal sentrum, for å gjøre det enkelt for alle å komme seg dit og tilbake igjen.

(s. 45)

UTEROM

Uteromsfunksjoner

Uterom og parker skal så langt det er mulig supplere hverandre heller enn å konkurrere om de samme brukerne. Det må derfor ved planlegging av nye uterom, samt ved oppgradering, reetablering og renovering av eksisterende, tas stilling til hva det skal brukes til og hvordan det inngår i nye Nittedal sentrum som helhet. Hvilken form for møteplasser ser vi for oss: Hvem vil naturlig bruke det, hva slags aktivitet vil forekomme og med hvilket aktivitetsnivå? Hvordan vil bruken være i forhold til døgnet, årstidene og uken?

(s. 36 - 37)

Romstruktur

Det er de mindre, intime uterommene som ofte får et sted til å føles hyggelig og innbydende. Det må derfor skapes et godt nettverk av flere små og få større uterom, og dermed flere muligheter for opphold i nye Nittedal sentrum.

(s. 20 - 21)

Hybride soner

Hybride soner er de områdene som har privat karakter men er offentlige tilgjengelig på en eller annen måte. Det kan f.eks. være et forhøyet område foran en butikkfasade, et inngjerdet område til en cafe eller mindre forhager.

Stedets liv er i høy grad avhengig av slike hybride soner - folk føler seg mer hjemme og synes det er en bedre atmosfære når disse myke kantene blir brukt aktivt av deres eiere eller beboere. Det må derfor planlegges for slike soner når det bygges eller renoveres.

(s. 46 - 49)

Belegning

Forskjellig belegning i uterom tiltrekker ulike former for aktivitet, og derfor er det viktig å ha et bevisst forhold til hvilken belegning de ulike uterommene får.

På hovedgatene i sentrum bør belegningen markere at det er fotgjengere som har fortrinnsrett.

Det kan bla. gjøres ved å anvende ulike typer steinbelegg i stedet for asfalt - også på kjørebane.

En form for steinbelegg (også kalt permeabelt dekke) vil også være et godt grep rent klimamessig, fordi det muliggjør en infiltrering av overflatevann i bakken.

(s. 38, 42, 64-67)

Bruk av lys

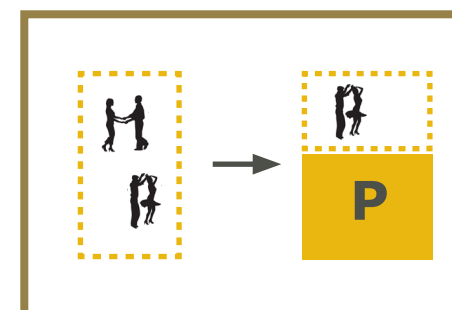
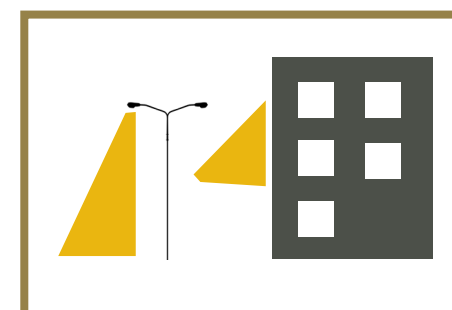
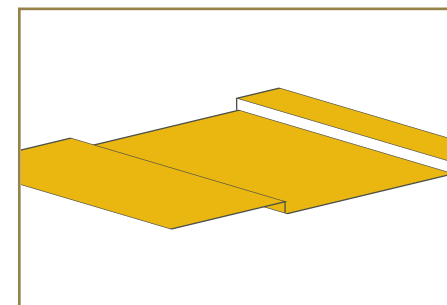
Vinklingen av lyskilder og målrettet bruk av lys er å foretrekke fremfor planløs lyssetting som kan oppleves som lysforurensning. Lys skal anvendes til å fremheve den romlige organiseringen og dermed øke vår evne til å orientere oss. Dette reduserer ubehag samt mulighet for skjulesteder, og vil derfor bidra til å redusere kriminalitet. Ved lyssetting må det arbeides med tre ulike typer lys som skal supplere hverandre: Lys for å se (gatebelysning), lys for å fremheve (spesiell belysning) og lys til å se på (lysskilt etc).

(s. 62 - 63)

Midlertidige aktiviteter

Midlertidige prosjekter kan som supplement til en byplanleggingsprosess prege byutvikling direkte og tilføre en uvurderlig merverdi til et område. Det anbefales derfor at midlertidig planlegging bør baseres på en åpen, fleksibel, gradvis, eksperimenterende og prosessorientert tilgang. Som utgangspunkt skal planleggere, grunneiere og politikere gi rom og plass til private initiativer både fysisk og ved å løse midlertidig på regulativene.

(s. 70 - 73)

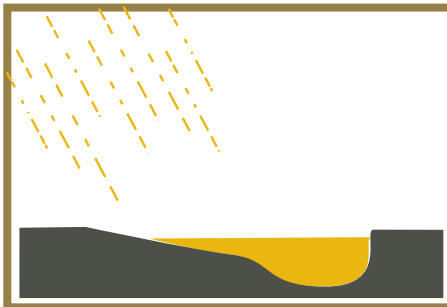
GRØNN- OG BLÅSTRUKTUR

Ørfiskebekken

Ørfiskebekken reetableres som rekreativt og estetisk element, og til opptak av omkringliggende overflatevann. Som enkeltelement er Ørfiskebekken den viktigste identitetsskaperen for den fremtidige utviklingen. Kantsonene bør derfor opparbeides i henhold til universell utforming så de gir en større grad av tilgjengelighet til vannet for alle brukergrupper.

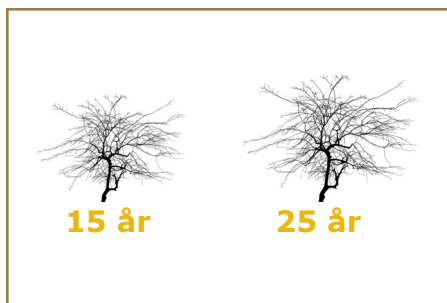
(s. 20, 68 - 69)

Vannopptak

Basseng, vannspeil og overstrømningsflater, som en integrert del av uteområder, kan med fordel benyttes til å forsinke og dempe effekten av voldsom nedbør. Ved etablering av et kanalsystem, må det være enkelt å komme seg over på den andre siden, og det må derfor sørges for at det er en uhindret adkomst til eiendommene rundt.

(s. 64 - 66, 68 - 69)

Beplantning

Langsamt voksende busker og trær er å foretrekke for å redusere vedlikeholdsbehovet og dermed driftskostnadene. I henhold til universell utforming må det benyttes trær som forårsaker minst mulig pollenallergi, som f.eks hassel, bjørk, or.

(s. 66 - 67)

Terrengutforming

Overvannshåndtering og terrengutforming henger ufravikelig sammen.

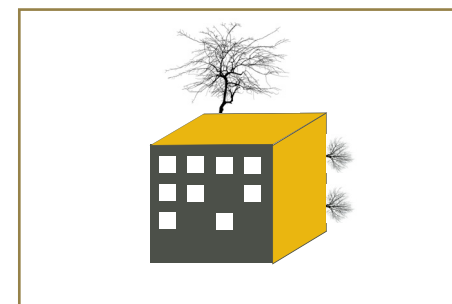
Det er derfor viktig å ta høyde for hydrologien når det arbeides med landskapsarkitektur. Regnbed, oversvømmingsflater og lignende skal derfor integreres som estetiske elementer.

(s. 64 - 67)

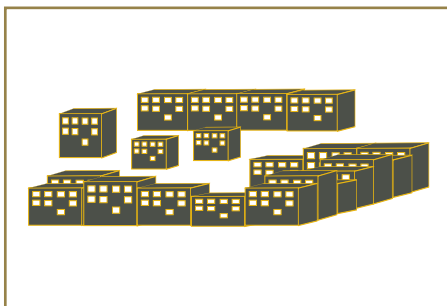
Grønne flater

Grønne tak er svært effektive til å absorbere og bremse store mengder regn. Et tynt lag vegetasjon på tak vil kunne oppta lett regn fullstendig. Det er ikke tilstrekkelig til å oppta kraftig regn over lengre tid, men over et år vil grønne tak kunne holde 50 % av all nedbør tilbake. Det anbefales derfor at det tilrettelegges for grønne tak i sentrum.

(s. 64 - 67)

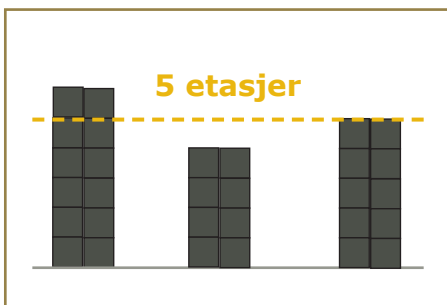
BEBYGGELSE

Bygningsstruktur

Mange bygninger langs en gate med gående gir et bedre fotgjengermiljø enn en strekning med færre bygninger. Ulike typer bygningsstruktur har forskjellige kvaliteter og vil dermed bidra til et allsidig sentrum. For at nye Nittedal sentrum skal bli et interessant sted ønskes det derfor ikke bare en type bebyggelse, men blandet, som f.eks lameller, åpen karre og punkthus. Tettstedets skala må også her tas i betraktning så det ikke ender med få bygninger med meget stort volum.

(s. 30 - 33)

Høyder

Bebyggelsen i sentrum bør ha et gjennomsnitt på 4-5 etasjer. Fra 6. etasje og opp vil man ikke kunne følge like godt med på hva som skjer på bakken, noe som forhindrer kontakt begge veier. Det går dermed både ut over livet i uterommene og kvaliteten av å bo i et sentrum.

Enkelte signalbygg på opp til 8 etasjer aksepteres, men må plasseres riktig mht. slagskygger og vind.

(s. 12, 28 - 29)

Utnyttelse

7,5 enheter (bolig/handel/kontor/service) pr. dekar gir en optimal balanse mellom virkningsgrad og "livability", og bør derfor etterstrebes i nye Nittedal sentrum.

Å bygge tett trenger ikke å være høyt. Derimot gir det ofte et bedre resultat å bygge lavt men ha mindre avstand mellom bygg. Generelt gjelder det at jo høyere man bygger, jo mer uteromsareal er det behov for og jo mindre tett blir området. Avstanden mellom bygg må vurderes løpende slik at sentrumsområdet ikke blir for luftig og usammenhengende, og dermed mister den menneskelige skalaen.

(s. 26 - 29)

Fasader

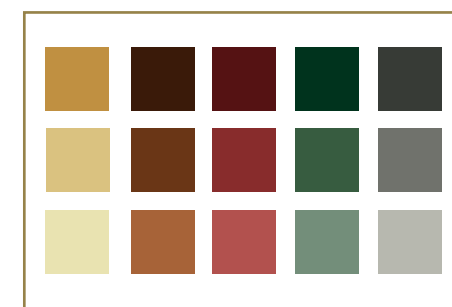
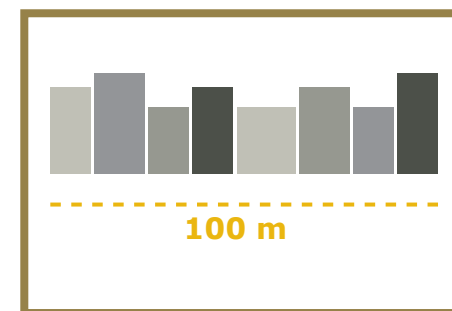
1. etasje skal gjøres allsidig og tilby konstant forandring, engasjement og imøtekommende miljøer, der det er hyggelig eller interessant å oppholde seg. Det må derfor tilstrebes at fasader, og spesielt 1. etasje, har mange ulike overflater (f.eks. farge, struktur, materialer) og et vertikalt, variert uttrykk. Det bør være 8 - 10 enheter, materiale- eller uttrykkskift pr 100 meter. Ytterligere bør 1. etasje henvende seg ut til gaten slik at gatemiljø og bygningens programmer får et godt samspill.

(s. 53 - 55)

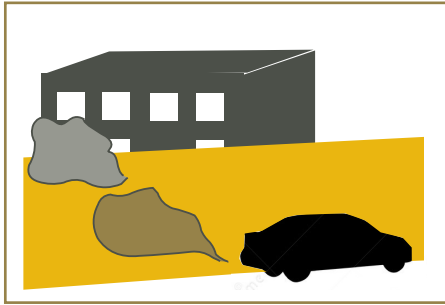
Materialer

Nærhet til naturen skal tilstrebes avspeilet i bruk av materialer. Det kan gjøres ved bruk av naturmaterialer og ved å matche fargepaletten. Man må altså ikke nødvendigvis bruke tre, tegl og stein, men kan også benytte seg av betong, stålplater, kompositt etc., så lenge bruk av farger passer til den eksisterende bebyggelsen i nye Nittedal sentrum. Videre må bla. produksjon og transport tas med i vurderingen av materialevalg, for å hensynta et samlet energiregnskap.

(s. 18 - 19, 24 - 25)

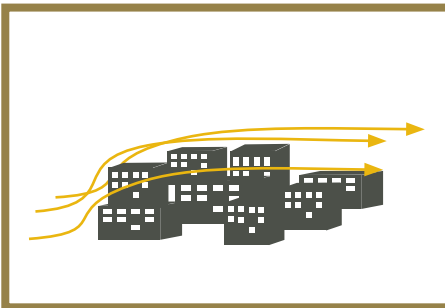
KLIMA

Forurensning

Det må tas høyde for at Rv4 er en kilde til støv og trafikkstøy. For å skape et vellykket sentrum må det skjermes tilstrekkelig mot riksveien, slik at veien ikke blir til sjananse for sentrums- miljøet. Dette skal gjøres ved plassering og utforming av bygg, i kombinasjon med bruk av støvskjerm og beplantning.

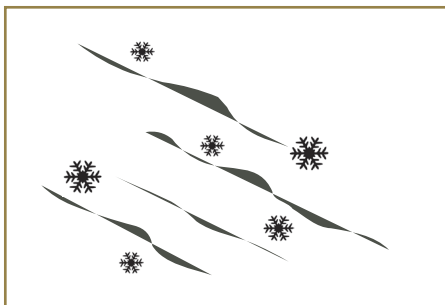
(s. 58 - 60)

Mikroklima omkring bygg

Nydesign/redesign av et område kan i høy grad forbedre eller forverre de lokalklimatiske forholdene. I områder med tett-lav bebyggelse vil vind fly over, mens den fanges og ledes ned der bygninger står spredt. Ved frittstående, høye bygg og lange, rette gateforløp vil vinden øke i styrke og det vil dannes kraftigere turbulens på gatenivå. Det er derfor viktig å ha et lokalklimatisk perspektiv på hvordan bygg og strøk/kvartal fungerer sammen, så det gjøres behagelig å oppholde seg utendørs.

(s. 58 - 60)

Beskyttelse mot kulde

Nye Nittedal sentrum ligger i et kaldluftsdrag, og det må derfor tenkes på mulighet for å drenerer den kalde luften, uten at det er på bekostning av uterom og oppholdsarealer.

(s. 58 - 60)

NITTEDAL KOMMUNE
– der storby og Marka møtes